

Koncert Katedry Organów i Klawesynu

WARSZAWSKA SZKOŁA
ORGANOWA
w 100. rocznicę śmierci
Mieczysława Surzyńskiego

Opieka artystyczna: dr hab. Bartosz Jakubczak, prof. UMFC

11 III 2024, poniedziałek
godz. 19:00

Sala Koncertowa UMFC
ul. Okólnik 2, Warszawa

Program dzisiejszego koncertu, w wykonaniu studentów klas organów Katedry Organów i Klawesynu UMFC, oscyluje wokół dzieł kompozytorów związanych z warszawską uczelnią muzyczną. W tym roku pragniemy uczcić setną rocznicę śmierci **Mieczysława Surzyńskiego (1866-1924)**, który był jednym z najwybitniejszych polskich organistów przelotu XIX i XX wieku oraz nestorem polskiej organistyki. W 1905 roku w Instytucie Muzycznym w Warszawie objął klasę organów, zaś w 1909 roku klasę kompozycji i kontrapunktu. Do jego uczniów należeli m.in. Kazimierz Jurdziński, Bolesław Szabelski i Bronisław Rutkowski. Mieczysław Surzyński oprócz utworów organowych komponował msze, motety, kantaty oraz dzieła fortepianowe. O sławie kompozytora świadczą słowa Edwarda Wrockiego:

Na firmamencie naszego życia muzycznego zgasa gwiazda pierwszej wielkości. 11 września r. b. w Warszawie zmarł na serce Mieczysław Surzyński, profesor tutejszego konserwatorium, kompozytor i wielki mistrz gry organowej, który wstawił się swemi cudownymi improwizacjami, bowiem w nich był nie-dościgniony. Także nie miał równego sobie odtwórcy organowego w całej Polsce, a i za granicą imię Zmarłego było znane szeroko i szacownie, to też, ze względu na wybitny talent wirtuozowski i kompozytorski nazywano Mieczysława Surzyńskiego polskim Bachem. Nie wytrzymało stabe serce Surzyńskiego, stargane trudnem i pracowitem życiem, które nie było łagodnem, a raczej zbyt niesprawiedliwem dla tego wybitnego muzyka, jakim był Surzyński w muzyce kościelnej i organowej – na tej niwie muzycznej, najbardziej u nas zaniedbanej.¹

Program koncertu rozpoczyna klasyczna w swej budowie **Fantazja koncertowa f-moll** op. 1 Karola Augusta Freyera (1803-1883). Kompozytor urodził się w Saksonii, większość życia spędził w Warszawie, gdzie był uczniem Józefa Elsnera. Po studiach założył szkołę muzyczną przy parafii ewangelickiej Świętej Trójcy w Warszawie. Tam pełnił również funkcję organisty. W 1861 roku został mianowany profesorem w nowo powstałym Instytucie Muzycznym w Warszawie. August Freyer był cenionym pedagogiem oraz autorem podręcznika *Praktyczna szkoła na organy*, w którym zwracał szczególną uwagę na aspekty wykonawcze związane z grą pedałów. Części skrajne Fantazji koncertowej f-moll op. 1 dają wykonawcy okazję przede wszystkim do zaprezentowania wirtuozowskich przebiegów szesnastkowych w partii pedału.

Fantazja A-dur op. 30 Mieczysława Surzyńskiego jest trzyczęściowym dziełem o bogatej fakturze z wieloma kontrastami dynamicznymi. Usłyszymy dziś część pierwszą, utrzymaną w formie allegro sonatowego. W przetworzeniu kompozytor cytuje fragment pieśni *Boże w dobroci*.

Stanisław Moryto (1947-2018), były rektor Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina, jest szczególnie ważną postacią w kontekście propagowania polskiej literatury organowej, poczynawszy od XVI-wiecznych tabulatur aż po dzieła muzyki współczesnej. *Cantio Polonica* została skomponowana w 1985 roku. Klasterowe współbrzmienia, dialogujące z pełną ekspresji melodią, sprawiają, że dzieło odznacza się silnym ładunkiem emocjonalnym.

Dorobek Mariana Sawy (1937-2005) obejmuje około ośmiuset utworów. W trzyczęściowym dziele **Ad jubilationem** dla dwóch wykonawców (1997) zawarte są

¹ Edward Wrocki, *Mieczysław Surzyński. Życie i działalność*, „Rytm” 1924 nr 8, s. 1.

motywy taneczne (w części I quasi tarantella oraz oberek), odniesienia do muzyki Debussy'ego (w części II) oraz fragmenty oparte na melodii *Roty* (w części III).

Aleksander Jan Szopa (*1997) reprezentuje najmłodsze pokolenie kompozytorów działających w Polsce. Jest absolwentem UMFC w klasie kompozycji prof. dr. hab. Pawła Łukaszeńskiego. Ma na swoim koncie utwory organowe, fortepianowe, chóralskie oraz orkiestrowe. Jest laureatem licznych nagród na konkursach kompozytorskich. **Toccata VI**, pochodząca ze zbioru *Sześciu Toccata na organy*, została skomponowana w 2020 roku. Dziś usłyszymy jej prawykonanie.

Tadeusz Paciorkiewicz (1916-1998) był wieloletnim wykładowcą warszawskiej uczelni muzycznej oraz jej rektorem. Skomponował ponad trzysta siedemdziesiąt utworów. Na przestrzeni całej swojej twórczości pozostawał wierny cechom stylu neoklasycznego poprzez sięganie m.in. po formy klasyczne i barokowe. Tadeusz Paciorkiewicz pisał o swojej twórczości następująco: „Do najbardziej charakterystycznych cech mojego stylu należy przede wszystkim symbioza homofonii z polifonią”. Ekspresyjne w swoim charakterze **Improvisazione** na organy (1968) to jednocześnie utwór podzielony na trzy ogniwa, z których środkowe stanowi fugato będące reminiscencją barokowej polifonii.

Koncert wieńczy **Sonata d-moll** op. 34 (1903) Mieczysława Surzyńskiego, skomponowana w 1903 roku i dedykowana Paulowi Homeyerowi, u którego Surzyński studiował w Lipsku. Dzieło to, obok Fantazji A-dur op. 30 i Koncertu g-moll op. 35 na organy i orkiestrę, jest najbardziej rozbudowanym utworem. Części skrajne są oparte na tym samym motywie melodyczno-rytmicznym, zaś liryczna część środkowa nasycona jest bogactwem środków harmonicznym, przywołujących utwory Felixa Mendelssohna-Bartholdy'ego, Fryderyka Chopina, Johanna Brahmsa czy Césara Francka. Na koniec przytoczę słowa Feliksa Starczewskiego, który w 1905 roku pięknie opisał twórczość Mieczysława Surzyńskiego – głównego bohatera dzisiejszego koncertu:

jesteśmy obecnie w posiadaniu wspaniałych improwizacji, fantazji, sonat, a zwłaszcza koncertów i innych utworów świetnie napisanych i to z zastosowaniem najnowszych zdobyczy technicznych, słowem utworów pod każdym względem wartościowych, których by się nie powstydziała żadna literatura światowa, choćby najwybitniejsza, lecz przeciwnie chlubiła by się nimi, była by z nich dumna.²

dr hab. Bartosz Jakubczak, prof. UMFC

² Feliks Starczewski, *Nasza literatura organowa*, „Kurier Teatralny” 1905 nr 24, s. 9.

1866—1924

Mieczysław Surzyński

Fot. Kaz. Zarębski w r. 1923. Ze zbiorów E. Wrocławskiego.

PROGRAM

AUGUST FREYER (1801-1883)

Fantazja koncertowa f-moll op. 1

Ignacy Bialic organy

klasa dr. hab. Bartosza Jakubczaka, prof. UMFC

MIECZYŚLAW SURZYŃSKI (1866-1924)

Fantazja A-dur op. 30

I. *Andante maestoso*

Adam Sikorski organy

klasa dr. hab. Jarosława Wróblewskiego, prof. UMFC

i wykł. dr. Wojciecha Bednarskiego

STANISŁAW MORYTO (1947-2018)

Cantio Polonica

Grzegorz Wijas organy

klasa dr. hab. Bartosza Jakubczaka, prof. UMFC

i as. dr. Tomasza Soczka

MARIAN SAWA (1937-2005)

Ad jubilationem dla dwóch wykonawców

Zofia Rogalska organy

Michał Drabkowski organy

klasa kameralistyki organowej

dr. hab. Jarosława Wróblewskiego, prof. UMFC

i doc. dr. hab. Krzysztofa Maroska

--- przerwa ---

ALEKSANDER JAN SZOPA (*1997)

Toccata VI

Yana Rechkina organy

klasa dr. hab. Jarosława Wróblewskiego, prof. UMFC
i as. dr. Tomasza Soczka

TADEUSZ PACIORKIEWICZ (1916-1998)

Improvvisazione

Borys Tomaszewski organy

klasa dr. hab. Jarosława Wróblewskiego, prof. UMFC
i wykł. dr. Wojciecha Bednarskiego

MIECZYŚLAW SURZYŃSKI (1866-1924)

Sonata d-moll op. 34

I. *Allegro moderato*

II. *Andante*

III. *Finale. Allegretto non troppo*

Zofia Rogalska organy

klasa dr. hab. Bartosza Jakubczaka, prof. UMFC

Przygotowanie organów: Marta Kogut

Realizacja nagrania audio: Daniela Rippel-Markiewicz, Zuzanna Wawro

Opieka dydaktyczna: ad. dr Joanna Szczepańska-Antosik

Obsługa sceny: Piotr Kosiński, Jakub Osmański

Oświetlenie: Piotr Sochaczewski, Grzegorz Pawlak

Zapraszamy na następne wydarzenia w UMFC:

MARZEC 2024

13

DEPARTURES. RECITAL KAMERALNY

Jakub Jakowicz – skrzypce

Łukasz Chrzęszczuk – fortepian

15

CU CINEMA: „DUNKIERKA”, REŻ.

CHRISTOPHER NOLAN (2017)

17

KONCERT LAUREATÓW POLSKIEGO KONKURSU
DUETÓW

18

SPRING ON HARP STRINGS

20

JOHANN SEBASTIAN BACH

SONATY I PARTITY NA SKRZYPCE SOLO

**Szczegółowe informacje o koncertach dostępne w folderze koncertowym
oraz na stronie internetowej Uczelni**

Bilety na koncerty do uzyskania:

- w księgarni Chopin University Press
(pon. 16:00-20:00, wt. 12:00-16:00, śr. 16:00-20:00, czw. 12:00-16:00, pt. 12:00-16:00),
- w biletomacie w hallu wejściowym UMFC,
- online w serwisie Bilety24.

Dystrybucja z wyprzedzeniem 2 tygodni, bez możliwości rezerwacji.

BIURO KONCERTOWE UMFC

(22) 2789 235, biuro.koncertowe@chopin.edu.pl

facebook.com/UMFChopin

Opracowanie programu: Biuro Koncertowe UMFC